

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ЛЬВІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ»**

Кафедра менеджменту та міжнародного бізнесу

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до семінарських занять з дисципліни
ОК-07. - «КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ »
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 073 «Менеджмент»
(менеджмент організацій і адміністрування)**

ЛЬВІВ-2024

Копитко В.І. Методичні рекомендації до практичних (семінарських) занять з дисципліни «Корпоративне управління» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» (менеджмент організацій і адміністрування). Львів : ВНЗ «ПрАТ «Львівський інститут менеджменту», 2024. 11 с.

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту та міжнародного бізнесу
Протокол №1 від 01 серпня 2024 р.

Схвалено науково-методичною радою Львівського інституту менеджменту
Протокол № 1 від 02 серпня 2024 р.

ВСТУП

На сьогодні в Україні більшу частину приватного сектору економіки складають підприємства, які в результаті приватизації набули форми акціонерних товариств. Акціонерні товариства поступово проходять перший період адаптації до нових економічних умов, визначають основні напрямки свого розвитку, формують працездатні колективи та активізують пошук фінансових ресурсів для здійснення своїх стратегічних планів. Окремі економічні складнощі сучасного періоду, такі як криза неплатежів, дефіцит бюджету, інфляція, тільки підвищують інтерес до більш дешевого, в порівнянні з банківськими кредитами, ринку акціонерного капіталу. При цьому запровадження ефективної системи корпоративного управління має в цілому вирішальне значення для розвитку промислового та фінансового секторів економіки України.

Оскільки між учасниками корпоративних відносин дуже часто виникають конфлікти, важливо чітко знати права і обов'язки всіх зацікавлених сторін. Навіть якщо конфлікту не існує, обізнаність в питаннях корпоративного управління не лише не завадить, але й буде, напевно, дуже корисною.

Корпоративне управління створює правове поле для визначення прав і відповідальності різних сторін корпорації. Розуміння питань корпоративного управління дозволяє кожній із сторін планувати і здійснювати свою стратегію та оцінювати поведінку інших сторін.

Знання основ корпоративного законодавства важливе тому що, по-перше, воно визначає права і обов'язки сторін і тим самим забезпечує основу для їх співробітництва; по-друге, дозволяє зацікавленим сторонам виявити недоліки самого законодавства і удосконалити його.

Система корпоративного управління в Україні, як і в усіх інших країнах з перехідною ринковою економікою, має надзвичайно важливе значення. В даний час в світі росте розуміння того, що сильне корпоративне управління є основною передумовою стійкого росту компаній та отримання ними доступу до міжнародних ринків капіталів.

Принципи корпоративного управління запроваджені, законодавчо закріплені та використовуються на практиці публічними компаніями в багатьох країнах світу, що дозволяє їм враховувати інтереси різних груп акціонерів.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

\п	Назви тем	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1.	Концепції та моделі корпоративного управління.	4	1
2.	Механізми корпоративного управління. Інформаційна система корпорації.	6	2
3.	Ефективність та якість корпоративного управління. Корпоративне управління та інвестиційний процес.	6	1
	разом	16	4

Тема: Концепції та моделі корпоративного управління.

(4 години)

Мета: Освоєння сучасних концепцій, теорій, моделей та форм корпоративного управління, виокремлення їх основних переваг та недоліків.

Питання для обговорення:

1. Концепції управління акціонерними товариствами.
2. Учасники процесу корпоративного управління.
3. Поняття моделі корпоративного управління та їх види.
4. Порівняльний аналіз моделей корпоративного управління.
5. Формування української моделі корпоративного управління

Методичні вказівки

Студентам слід звернути увагу на такі концепції управління акціонерними товариствами як концепція співучасників та агентська концепція, розуміти відмінності між ними. Також студентам потрібно розглянути поняття моделі корпоративного управління, ознайомитися з особливостями англо-американської, німецької, азіатської (японської) та сімейної моделей корпоративного управління.

З метою кращого розуміння відмінностей між моделями, студентам слід провести порівняльний аналіз моделей корпоративного управління. При вивченні теми увагу слід приділити формуванню української моделі корпоративного управління.

Питання для самоконтролю

1. Концепції управління акціонерними товариствами.
2. Сутність організаційної моделі системи корпоративного управління.
Учасники процесу корпоративного управління.
3. Поняття моделі корпоративного управління та їх види.
4. Основні моделі корпоративного управління.
5. Переваги і недоліки моделей корпоративного управління.
6. Порівняльний аналіз моделей корпоративного управління.
7. Формування української моделі корпоративного управління.
8. Основні ознаки формування української моделі корпоративного управління.
9. Дуалістичний принцип формування української моделі корпоративного управління.
10. Основні чинники, які гальмують розвиток принципів корпоративного управління в Україні.

Література: [2, 4, 6]

Теми: Механізми корпоративного управління. Інформаційна система корпорації

(6 годин)

Мета: Набуття практичних навичок щодо побудови системи внутрішньокорпоративного управління та формування знань з встановлення критеріїв інформаційної системи корпорації

Питання для обговорення:

1. Побудова системи внутрішньокорпоративного управління. Винагороди і дивіденди
2. Корпоративний контроль
3. Корпоративна культура і корпоративна етика Поняття та принципи розкриття інформації
4. Корпоративні комунікації
5. Вітчизняна та зарубіжна практика розкриття інформації

6. Поняття та принципи розкриття інформації

Методичні вказівки

Механізми корпоративного управління

Темою передбачено ознайомлення студентів з побудовою системи внутрішньокорпоративного управління. Слід засвоїти чинники, що впливають на формування системи внутрішньокорпоративного управління, її винагороди і дивіденди. Важливим питанням теми є корпоративний контроль.

Студентам потрібно засвоїти структуру внутрішнього корпоративного контролю, його об'єкти. Вміти охарактеризувати органи управління корпорацією, які здійснюють внутрішній контроль. Увагу слід приділити питанням корпоративної культури й корпоративної етики.

Ознайомитися з рівнями корпоративної культури, її основними елементами, а також системою корпоративної етики в корпораціях

Питання для самоконтролю

1. Побудова системи внутрішньокорпоративного управління.
2. Винагороди і дивіденди.
3. Суть дивідендної політики підприємства.
4. Корпоративний контроль.
5. Об'єкти корпоративного контролю.
6. Органи управління корпорації, що здійснюють внутрішній контроль.
7. Компетенції наглядової ради корпорації стосовно здійснення внутрішнього контролю.
8. Основні дії ревізійної комісії в контексті корпоративного контролю.
9. Корпоративний контроль і корпоративна етика.
10. Характеристика трьох рівнів корпоративної культури.
11. Основні елементи корпоративної культури.
12. Суть корпоративної етики.

Інформаційна система корпорації

Вивчення теми студентами передбачає розгляд поняття і принципів розкриття інформації.

Студенти мають засвоїти, яка інформація підлягає обов'язковому оприлюдненню, а яка є з обмеженим доступом: конфіденційна інформація, таємна інформація, службова інформація. Також вміти охарактеризувати принципи розкриття інформації про корпорацію. При вивченні теми увагу слід також звернути на корпоративні комунікації. Зовнішні та внутрішні корпоративні комунікації. Напрямки поширення зовнішніх корпоративних комунікацій. Завдання та інструменти внутрішніх корпоративних комунікацій.

Ознайомитися з вітчизняною та зарубіжною практикою розкриття інформації.

Питання для самоконтролю

1. Поняття та принципи розкриття інформації.
2. Базові складові процесу розкриття інформації в корпорації.
3. Основні принципи розкриття інформації про діяльність корпорації.
4. Корпоративні комунікації.
5. Вітчизняна та зарубіжна практика розкриття інформації і основні напрямки її поширення.
6. Сутність внутрішніх корпоративних комунікацій та її мета.
7. Основні завдання внутрішніх комунікацій в корпорації.
8. Інструменти внутрішніх комунікацій корпорації.

Література: [1, 3, 5, 6]

**Теми: Ефективність та якість корпоративного управління.
Корпоративне управління та інвестиційний процес**

(6 годин)

Мета: Набуття практичних навиків щодо оцінки ефективності та якості корпоративного управління, формування знань із стратегічного інвестиційного планування при прийнятті і реалізації інвестиційних рішень.

Питання для обговорення:

1. Управління ефективністю корпорації.
2. Методики оцінки ефективності корпоративного управління.
3. Показники ефективності корпоративного управління.
4. Особливості стратегічного інвестиційного планування.
5. Прийняття і реалізація інвестиційних рішень.

Методичні вказівки

Ефективність та якість корпоративного управління.

Ознайомлення з критеріями ефективності корпоративного управління, факторами впливу на ефективність корпоративного управління. Характеристика критеріїв якості корпоративного управління. Система показників оцінки якості корпоративного управління: показники, що відображають ступінь дотримання в компанії принципів корпоративного управління; показники, що характеризують результати фінансово-господарської діяльності компанії; показники, що відображають ризики корпоративного управління. Організаційна ефективність корпоративного управління.

Питання для самоконтролю

1. Стандарти корпоративного управління та критерії його ефективності. Основні переваги корпорації від впровадження стандартів корпоративного управління.
2. Управління ефективністю корпорації.
3. Основні ознаки ефективності корпоративного управління та фактори, що впливають на нього.
4. Методики оцінки ефективності корпоративного управління.
5. Основні принципи оцінювання корпоративного управління.
6. Критерії якості корпоративного управління.
7. Характерні ознаки якості корпоративного управління.

Корпоративне управління та інвестиційний процес

Студенти мають усвідомлювати корпоративне управління як важливий фактор інвестицій і економічного зростання. Важливо засвоїти основні стадії інвестиційного процесу. Планування та реалізація інвестиційних рішень на рівні корпорацій. Внутрішні та зовнішні джерела фінансування проєктів. Класифікація типів капіталовкладень. Особливості стратегічного інвестиційного планування. Дворівневе та трирівневе корпоративне планування. Прийняття і реалізація інвестиційних рішень. Фактори, що впливають на пропозицію про капітальні вкладення. Типи планування і інвестиційні обмеження. Концесійні форми взаємодії держави і корпорацій в інвестиційному процесі. Фондовий ринок.

Питання для самоконтролю

1. Корпоративне управління як важливий фактор інвестицій та економічного зростання.
2. Планування та реалізація інвестиційних рішень на рівні корпорацій.
3. Характеристика процесу прийняття та реалізації управлінських рішень корпорації.
4. Типи планування інвестиційного процесу.
5. Особливості стратегічного інвестиційного планування.
6. Особливості стратегічного інвестиційного планування у вітчизняних корпораціях.
7. Прийняття і реалізація інвестиційних рішень.
8. Концесійні форми взаємодії держави і корпорацій в інвестиційному процесі.
9. Основні джерела фінансування концесійних проєктів.

Література: [1, 3, 4, 5]

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Корпоративне управління : навч. посіб. для студ. магістратури спеціальності 073«Менеджмент» / уклад. : А. О. Дегтяр, Л. І. Колесник. Харків, 2019. 240 с.
2. Тимошенко Д. В. Корпоративне управління : практикум. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2022. 50 с. URL: https://search.library.nung.edu.ua/DocDescription?doc_id=473517
3. Тимошенко Д. В. Корпоративне управління: навчальний посібник. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2020. 168 с. URL: https://search.library.nung.edu.ua/DocDescription?doc_id=473341
4. Баюра Д.О. Корпоративне управління : навч. посіб. Київ : ТОВ «Дейлі принт», 2019. 320 с.
5. Корпоративне управління в системі економічної безпеки : навч. посібник / З. Б. Живко, О. Р. Святюк, М. І. Копитко; за заг. ред. З. Б. Живко. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 456 с.
6. Тимошенко Д. В. Корпоративне управління : консп. лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2022. 118 с. URL: https://search.library.nung.edu.ua/DocDescription?doc_id=473516

Допоміжна

7. Інформаційне та обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства : навч. посіб. Електронне видання. О. М. Левченко, Н. С. Шалімова, Т. І. Грінка, О. В. Сторожук. Кропивницький. 2022. 190 с. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/12243>
8. Козирєва О. В. Конспект лекцій з дисципліни Корпоративне управління для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності). Харків : НФаУ. 2018. 295 с.
9. Козирєва О. В., Світлична К. С., Шуть О. Ю. Основи прийняття управлінських рішень : навчальний посібник. Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2021. 186 с.
10. Кодекс корпоративного управління: ключові вимоги і рекомендації. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. 2020. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/documents/kodeks-korporatyvnoho-upravlinniakliucho-vi-vymohy-i-rekomendatsii/>

Інформаційні ресурси

11. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року N 436-IV, поточна редакція від 31.03.2023, підстава – 2849 -IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

12. Закон України «Про акціонерні товариства» від 27 липня 2022 року № 2465-IX, поточна редакція від 1.01.2023, підстава – 2792 -IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text>
13. Про затвердження Стандарту № 1 «Корпоративне управління в професійних учасниках ринків капіталу та організованих товарних ринків. Основні поняття та терміни» від 28 лютого 2022 р. за № 261/37597. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0261-22#Text>
14. Закон України «Про Антимонопольний комітет України» від 26 листопада 1993 року N 3659-XII, поточна редакція від 02.07.2023, підстава – 3141 -IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12#Text>
15. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 6 лютого 2018 року № 2275-VIII, поточна редакція від 01.01.2023, підстава – 2465 -IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>
16. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30 жовтня 1996 року N 448/96-ВР, поточна редакція від 01.01.2023, підстава - 2465-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80#Text>
17. Закон України «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків» від 23 лютого 2006 року № 3480-IV, поточна редакція від 29.07.2023, підстава - 3249-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15/print1491296480899025#Text>